

Postmodernizam i teorija mogućih svetova

Prof. dr Snežana Kalinić

Struktura bodova

Aktivnost na času: 0-30 poena

Esej (7-9 stranica): 0-70 poena

Ovaj kurs ukazuje na brojne mogućnosti tumačenja poetike postmodernizma sa stanovišta semantike mogućih svetova i analizira reprezentativna ostvarenja Kalvina, Pinčona i Kucija. Semantika mogućih svetova, interdisciplinarna teorija kojom su se u drugoj polovini 20. veka bavili mislioci poput Lubomira Doležela, Umberta Eka i Brajana Mekhejla, formulisala je koherentnu teoriju fikcionalnosti i razmotrila granice mogućeg, zamislivog i predstavljivog – upravo one granice kojima su se poigravali mnogi postmodernistički autori. Ova teorija je podrobno analizirala pripovedne modalitete, metafikcionalnost i (auto)referencijalnost postmodernističke fikcije, a njenu intertekstualnost je sagledala kao složenu pojavu „književne transdukcije“, te je formulisala korisnu tipologiju postmodernističkih prerada. Upoznavanje studenata sa postulatima, vokabularom i metodama semantike mogućih svetova omogućava novi uvid u poetiku i prozu postmodernizma.

Teme

Poetika postmodernizma

„POSTmodernIZAM“

Ludizam i nihilizam: dva lica postmodernog

Parodija, parafraza i pastiš u postmodernističkim preradama

Postmodernistička metatekstualnost i intertekstualnost

Od „književnosti iscrpljenosti“ do „književnosti obnavljanja“

Upotreba različitih vidova ironije u postmodernizmu

Postmodernizam, proteizam, performatizam

*

Osnovne postavke teorije mogućih svetova

Doleželovo određenje pripovednih modaliteta

Doleželova tipologija postmodernističkih prerada

Sličnosti i razlike između Doleželovog određenja književne transdukcije i Ženetovog određenja transtekstualnosti

Ekov doprinos semantici mogućih svetova

Ekovo tumačenje postmodernizma

Mekhjelovo određenje dominante postmodernističke proze

Mekhjelovo tumačenje postmodernizma

Tumačenje metafikcije sa stanovišta semantike mogućih svetova

Tumačenje metalepse sa stanovišta semantike fikcionalnih svetova

Tumačenje fantastike sa stanovišta semantike mogućih svetova

Faktografsko, (ne)moguće i fikcionalno u postmodernističkoj prozi

*

Dekonstrukcija Defoovih romana u Kucijevoj prozi
Intertekstualnost i metatekstualnost Kucijevog *Foa*
Postmodernistički, postkolonijalni i feministički diskursi u *Fou*
„Otpor predstavljanju“ i „predstavljanje otpora“ u *Fou*
Moć i nemoć govora u *Fou*
Retorika Petkovog ćutanja u *Fou*
Autorske i čitalacke figure u *Fou*
„Whose foe is Mr. Foe?“
Autorske i čitalacke figure u Kalvinovom romanu *Ako jedne zimske noći neki putnik*
Traduttore, traditore: Ermes Marana i ostale prevodilačke kreature u romanu *Ako jedne zimske noći neki putnik*
Metafiktionalnost romana *Ako jedne zimske noći neki putnik*
Upotreba parodije u romanu *Ako jedne zimske noći neki putnik*
Postmodernistička upotreba metalepse u Kalvinovom romanu *Ako jedne zimske noći neki putnik*, Kucijevom *Fou* i Alenovom „Slučaju profesora Kugelmasa“
Intertekstualnost Pinčonove „Entropije“
Entropije „Entropije“

Sekundarna literatura

- Liotar, Ž-F. „Odgovor na pitanje: što je postmoderna?“, Vatimo, D. „Postmoderno doba i kraj povijesti“ i Džejmson, F. „Postmodernizam ili kulturna logika kasnog kapitalizma“ u: *Postmoderna – nova epoha ili zabluda*, ured. I. Kuvacic i G. Flego, Zagreb, 1988.
- Vatimo, Đani, „Nihilizam i postmodernizam u filozofiji“, *Delo*, god 35, br. 4/5, 1989.
- Bart, Džon, „Književnost iscrpljenosti“, *Književna kritika*, god. 27, leto/jesen, 1996.
- Bart, Džon, „Književnost obnavljanja: postmodernističko stvaralaštvo“, *Polja*, god. 29, br. 290, april 1983.
- Epštejn, Mihail, „'Hiper' u kulturi XX veka: dijalektika prelaza iz modernizma u postmodernizam“ i „Proto- ili kraj postmodernizma“ u: Epštejn, Mihail, *Postmodernizam*, Zepter, Beograd, 1998.
- Hačion, Linda, *Poetika postmodernizma: istorija, teorija, fikcija*, Svetovi, Novi Sad, 1996.
- Hutcheon, Linda, *The Politics of Postmodernism*, Routledge, London, 1989.
- Conor, Steven, „Postmodernism and literature“, *The Cambridge Companion to Postmodernism*, ed. by Steven Conor, Cambridge University Press, 2004.
- Milutinovic, Zoran, „Postmodernizam: leksikografska obrada“ i „Postmodernizam kao kritički pojam“ u: Milutinović, Zoran, *Negativna i pozitivna poetika*, Matica srpska, Novi Sad, 1992.
- Vo, Patriša, „Metaproza“, *Reč*, br. 19, mart 1996.
- Gennette, Gérard: *Palimpsestes: la littérature au second degré*, Editions du Seuil, Paris, 1982.
- Bart, Rolan, „Smrt autora“ u: *Suvremene književne teorije*, preveo Miroslav Beker, SNL, Zagreb, 1986.
- Fuko, Mišel, „Šta je autor?“ u: *Mehanizmi književne komunikacije*, Institut za književnost i umetnost, Beograd, 1983.

Doležel, Lubomir, „Prolog: od nepostojećih entiteta do fikcionalnih svetova“, „Autentizacija“ i „Fikcionalni svetovi u transdukciji: postmodernističke prerade“ u: Doležel, Lubomir, *Heterokosmika: fikcija i mogući svetovi*, Službeni glasnik, Beograd, 2008.

Eko, Umberto, „Napomene uz *Ime ruže*“, *Delo* 3,4, 1985.

Eko, Umberto, „Ulazak u šumu“, „Moguće šume“ i „Imaginarni protokoli“ u: Eko, Umberto, *Šest šetnji kroz narativnu šumu*, Narodna knjiga, Beograd, 2002.

Eko, Umberto, „Intertekstualna ironija i nivoi tumačenja“ u: Eko, Umberto, *O književnosti*, Beograd, Narodna knjiga, 2002.

McHale, Brian, *Postmodernist Fiction*, Routledge, New York, 1989.

Ryan, Marie-Laure, “Metaleptic machines”, *Semiotica* 150 - 1/4 (2004), 439-469.

Traill, Nansy H. “Fictional Worlds of the Fantastic”, *Style*, summer 1991, Vol. 25, Issue 2, 196-211.

*

Attridge, Derek, „Oppressive Silence: J. M. Coetzee’s *Foe* and the Politics of Canonisation“, *Critical perspectives on J. M. Coetzee*, ed. by G. Huggan and S. Watson, Macmillan Press, 1996.

Spivak, Gayatri Chakravorty, „Theory in the Margin: Coetzee’s *Foe* Reading Defoe’s *Crusoe/Roxana*“, *English in Africa*, Vol. 17, oct. 1990, 1-23.

Snežana Kalinić, „Retorika Petkove ćutnje u Kucijevom *Fou*“. *Paradigme, uticaji, recepcija. Filološka istraživanja danas IV*, Ur. Z. Paunović i B. Dojčinović, Beograd: Filološki fakultet, 2013, 435-447.

Brink, André, „The pranks of Hermes. Italo Calvino: *If on a Winter’s Night a Traveller*“, *The Novel: language and narrative form Cervantes to Calvino*, New York, New York University Press, 1998.

Seed, David, “Order in Thomas Pynchon’s ‘Entropy’”, *Journal of Narrative Technique*, Vol. 11, No. 2 (Spring, 1981), 135-153.

Syllabus

1. Moderno, modernizam, postmoderno, postmodernizam
2. Ekovo određenje postmodernog: “duhovna kategorija ili, još bolje, *Kunstwollen*”
3. Mekhejlovo određenje dominantne postmodernističke fikcije i analiza tipičnih pripovednih postupaka i tema
4. Poređenje savremene semantike mogućih svetova sa Lajbnicovom filozofijom i poetikom mogućih svetova Brajtingera, Bodmera i Baumgartena
5. Doleželova kritika mimetičke doktrine i analiza aletičkih, deontičkih, aksioloških i epistemičkih pripovednih modaliteta
6. Određenje fantastike sa stanovišta semantike fikcionalnih svetova
7. Razlikovanje retoričke i ontološke metalepse u okviru semantike mogućih svetova
8. Doleželova tipologija postmodernističkih prerada
9. Analiza Kucijevog romana *Fo*
10. Analiza Kucijevog romana *Fo*
11. Analiza Kalvinovog romana *Ako jedne zimske noći neki putnik*
12. Analiza Kalvinovog romana *Ako jedne zimske noći neki putnik*
13. Analiza Pinčonove “Entropije”